

JAAARVERSLAG

VLIR-UOS 2013

KENIAANSE BURSAAL PAULINE:

**'Ik zou ook de
Nobelprijs moeten
proberen te winnen.'**

ONBEMANDE VLUCHTEN
BOVEN DE ANDES LEIDEN
TOT BETERE LANDBOUW

ONDERWIJSEXPERT ALAN PENNY:
**'Dit soort onderzoek is
werkelijk vernieuwend.'**

DR CONGO
ZUID-AFRIKA
ETHIOPIË
ECUADOR
KENIA
CUBA
SURINAME
MOZAMBIQUE
VIETNAM
PERU

IN DIT JAARVERSLAG:

- 04** Onbemand vliegtuigje brengt de Peruviaanse Andes in kaart
- 06** Investeren in universitaire samenwerking doen de Belgen uitzonderlijk goed
- 08** Koken op zonneovens: hoe maak je Senegalezen er happig op?
- 10** Klare taal in Suriname
- 12** De Nobelprijs: 'Die zou ik ook moeten proberen te winnen'
- 14** Vlaamse en Keniaanse bio-ingenieurs zoeken betere landbouwgewassen
- 16** Belgen en ontwikkelingssamenwerking: solidair maar sceptisch
- 18** Wij zijn één familie
- 19** Maniok verbouwen in 15 minuten
- 20** Een video zegt meer dan duizend foto's
- 22** 'Sharing minds' in Cuba: de impact van twaalf jaar samenwerking
- 24** Een decennium met elkaar in zee
- 28** Budget VLIR-UOS 2013
- 30** Wat je altijd al had willen weten over VLIR-UOS

04 / ONBEMANDE VLUCHTEN BOVEN DE ANDES

06 / ONDERWIJSEXPERT ALAN PENNY

12/ KENIAANSE BURSAAL PAULINE

OPNIEUW BUSINESS AS USUAL?

Een jaar geleden zaten we nog met de handen in het haar. We wisten niet welk budget we voor 2013 zouden krijgen en van wie. Projecten moesten tijdelijk stoppen en bursalen hadden plots geen zekerheid meer of ze hun opleiding nog zouden kunnen starten of verderzetten. Gelukkig hebben we uiteindelijk toch ons voorziene budget voor 2013 ontvangen en de federale overheid keurde recent nog het meerjarenplan 2014-2016 goed.

Ik hoor u denken: 'Dus opnieuw business as usual?' Ja en nee. Ja, omdat we opnieuw focussen op onze corebusiness, namelijk investeren in duurzame partnerschappen. Nee, omdat de crisis ons ook heeft wakker geschud. Een Nigeriaans spreekwoord zegt: 'Op het moment van crisis bouwen de wijzen bruggen en de dwazen dammen.'

We hebben in 2013 de banden met de Vlaamse overheid aangescherpt. De Vlaamse parlementsleden konden in Vietnam de impact van onze projecten bekijken en met de Vlaamse overheid droegen we bij tot de organisatie van een internationaal congres over Trauma en Transformatie. Die samenwerking loopt door in 2014. We overhandigden ook een nota aan Vlaams minister-president Peeters met voorstellen voor samenwerking in Zuidelijk Afrika.

Een regionale focus was en blijft het speerpunt in het partnerschap met de federale overheid. In 2014 zullen we landenstrategieën uitwerken voor Peru en Kenia. Daarnaast hervormen we onze selectiecommissies, waarbij er veel meer nadruk zal liggen op regionale expertise.

Ten slotte willen we meer naar buiten

komen en leren uit concrete cases. Dit jaarverslag is hier al een sprekend voorbeeld van. Daarnaast grijpen we in het bijzonder het mediagenieke onderzoek naar de oorzaken van de knikkebolziekte aan om lessen te leren over communicatie en fondsenwerving. In het voorjaar van 2015 zullen we onze bevindingen met u delen.

Zit er toekomst in ons model van langetermijnsamenwerking met het hoger onderwijs? 'Absoluut!', vinden de internationale ontwikkelings- en onderwijsexperten Julie Carpenter en Alan Penny, die voor ons een aantal projecten hebben

geëvalueerd. U leest er meer over in dit jaarverslag. Laten we verder bruggen bouwen om het VLIR-UOS-model uit te breiden, te versterken en zichtbaar te maken. Samen met u.

Koen De Feyter,
voorzitter VLIR-UOS
Kristien Verbrugghen,
directeur VLIR-UOS

foto: Peter De Lannoy

SAMENWERKING TUSSEN VLAAMSE EN PERUVIAANSE
ONDERZOEKERS LEIDT TOT BETERE LANDBOUWOPBRENGSTEN

ONBEMAND VLIEGTUIGJE BRENGT DE PERUVIAANSE ANDES IN KAAART

LAND

PERU

VOORZIENE LOOPTIJD

2010 - 2022

SUBSIDIEPROGRAMMA

INSTITUTIONELE
UNIVERSITAIRE
SAMENWERKING

Onderzoekers van de KU Leuven en de Universidad Nacional Agraria la Molina (UNALM) in Peru zetten onbemande vliegtuigjes in om landgebruik in kaart te brengen en de lokale landbouwsystemen te verbeteren. Dat is goedkoop en doeltreffend. Andere landen tonen nu ook interesse om de technologie toe te passen. We spraken met expert Dries Raymaekers over de testvluchten boven de Peruviaanse Andes.

Hoe kunnen we het landgebruik in Peru in kaart brengen om zo de lokale landbouwsystemen te optimaliseren? Dat is het uitgangspunt van het project 'Farming systems', een samenwerking tussen de KU Leuven en UNALM.

DRONES: EENVOUDIG EN KOST-EFFICIËNT

Satellietbeelden zijn handig om landgebruik in kaart te brengen,

regenseizoen leverden de beelden te weinig data op.

De onderzoekers besloten om een drone in te zetten, ook wel UAV genoemd. Het is een onbemand vliegtuigje met ingebouwde camera. De opgeleverde beelden zijn van hoge kwaliteit. Het voordeel ten opzichte van satellietbeelden is dat een drone onder de wolken kan vliegen en beelden van hoge kwaliteit kan maken. Daarnaast beslist de onderzoeker zelf wanneer en waar het vliegtuigje

moet vliegen. Drones zijn bovendien eenvoudig in gebruik en kostefficiënt.

Dries Raymaekers van USENSE, een Vlaamse onderneming die gespecialiseerd is in onbemande vliegtuigjes voor beeldmateriaal: 'Met de onbemande vluchten brengen we per vlucht van een half uur één tot twee km² landbouwgebied in kaart, met tien keer meer detail dan met de huidige satellietopnames.'

Het voordeel van zo een vliegtuigje is dat het onder de wolken kan vliegen en beelden van hoge kwaliteit maakt.

maar de resultaten in de Mantarovallei in de Peruviaanse Andes waren echter bedroevend. Door de bewolking tijdens het

WETENSCHAPPELIJKE DATA VOOR BOEREN IN DE ANDES

In februari 2013 lieten onderzoekers van UNALM, de KU Leuven en USENSE gedurende vier weken een vliegtuigje los boven verschillende afgelegen gebieden in Peru. De vluchten leverden gedetailleerde kaarten op, dankzij de nieuwste beeldbewerkingstechnologie.

De regionale ontwikkelingscentra van UNALM gebruiken de onderzoeksgegevens om de lokale boeren te begeleiden in de verbetering van hun kleinschalige landbouw

op grote hoogte. Ze krijgen onder meer advies over waar ze het best aan landbouw doen en waar de gewassen het best groeien.

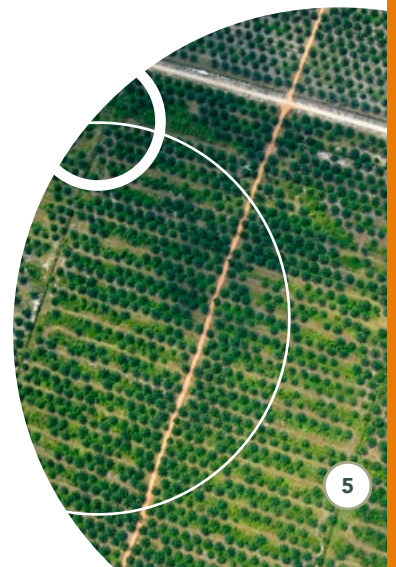
Dries Raymaekers: 'Op de kaarten zien we grote verschillen in gewaskwaliteit tussen de velden. Dit maakt dat we de boeren kunnen adviseren om hun beschikbare middelen zo optimaal mogelijk in te zetten op die plaatsen waar de landbouw ook effectief rendabel is.'

INTERESSE VANUIT ANDERE WINDSTREKEN

Ondertussen zijn andere VLIR-UOS-projecten op de kar van de drones gesprongen, omdat er ook buiten Peru nood is aan beeldmateriaal. Daaruit is een Noord-Zuid-Zuid-project ontstaan. Het project zal lokale onderzoekers trainen om drones te gebruiken in landbouw- en ecosysteemonderzoek in Ecuador, Cuba, Colombia en Ethiopië.

Bekijk de video over de [vlucht boven de campus van UNALM](#) en de [vlucht boven de Andes](#).

Het project 'Farming systems' maakt deel uit van de *Institutionele Universitaire Samenwerking met UNALM*. Het wil armoede bestrijden en inkomens verhogen door zowel innovatieve duurzame technologieën als traditionele kennis in te zetten. Het programma startte in 2010 en heeft een voorziene looptijd van 12 jaar. In 2014 zal VLIR-UOS de *landenstrategie* voor Peru uitwerken en daarvoor consultatiemomenten organiseren in Vlaanderen en Peru.

WAAROM MOETEN WE VOLGENS INTERNATIONALE EXPERTEN BLIJVEN INVESTEREN IN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING MET HET HOGER ONDERWIJS?

'INVESTEREN IN UNIVERSITAIRE SAMENWERKING DOEN DE BELGEN UITZONDERLIJK GOED'

In 2013 hadden we een gesprek met twee internationale ontwikkelings- en onderwijsexperten, Julie Carpenter en Alan Penny. Beiden kennen ze VLIR-UOS goed, omdat ze verschillende VLIR-UOS-programma's hebben geëvalueerd. Op het moment van het interview is de toekomst van VLIR-UOS nog onzeker, omdat de Belgische overheid heeft aangekondigd de financiering van VLIR-UOS te laten uitdoven. We vragen Julie Carpenter en Alan Penny naar de meerwaarde en de eigenheid van het samenwerkingsmodel van VLIR-UOS.

foto:
Luc Janssens
de Bisthoven

Jullie zijn beiden betrokken geweest bij verschillende programma's van hogeronderwijs samenwerking wereldwijd. Wat onderscheidt VLIR-UOS van andere donoren?

Julie Carpenter: Wat de aanpak van VLIR-UOS uniek maakt is de keuze

ners mogelijk.

Alan Penny: Ik zou de diepgang van het programma in de verf willen zetten, vooral op het vlak van onderzoek en intercollegialiteit. Ten tweede is er de economische efficiëntie. De investering is relatief klein tegenover de opbrengst. Je krijgt veel meer terug dan wanneer je zou gaan voor het Britse model, waar de overheid een aantal bedrijven laat dingen naar een opdracht.

Wat winnen de betrokken professoren erbij?

Alan Penny: Ik geloof sterk dat kwaliteitsvol onderwijs is gebaseerd op kwaliteitsvol onderzoek. In de VLIR-UOS-programma's is er veel kwaliteitsvol onderzoek, wat zich uit in het aantal publicaties in gerespecteerde tijdschriften.

Ten tweede introduceren de professoren in hun eigen instelling een zeer verschillende manier van denken en van problemen te bekijken. Het gaat om inzichten die niet enkel de professor verrijken, maar ook de thuisinstelling, zoals collega-professoren, studenten en doctorandi.

Kan je enkele concrete voorbeelden geven van de impact van de VLIR-UOS-programma's?

Julie Carpenter: Sommige universiteiten die zijn betrokken in de langetermijnprogramma's van VLIR-UOS zijn echt getransformeerd in de loop van tien of twaalf jaar. Ze hebben niet alleen meer capaciteit en beheerservaring opgedaan, maar ook de fundamenteen gelegd voor belangrijke onderzoeksprogramma's die zijn blijven lopen.

'Dit soort onderzoek is werkelijk vernieuwend.'

- Alan Penny -

voor een langetermijnrelatie. De duur van het engagement in een programma voor Institutionele Universitaire Samenwerking van tien of meer jaar is twee tot drie keer langer dan in de programma's die je in Noord-Amerika of elders in Europa aantreft. Dit maakt een echte capaciteitsontwikkeling en een uitwisseling van visies tussen de part-

Laat me het voorbeeld geven van het onderzoeksproject Apopo aan de Sokoine University of Agriculture in Tanzania. Het project bouwt verder op de financiering van VLIR-UOS en van België. Het is nu een gevestigd en gekend programma voor het opsporen van mijnen in Afrika en Azië. Dit zou niet mogelijk zijn geweest zonder de bijdrage van de Vlaamse universiteiten.

Alan Penny: In Ethiopië hebben de Belgische bursalen een voortreffelijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een platform voor e-learning. Ze hebben een belangrijke nieuwe pedagogische tool geïntroduceerd.

Ten tweede hebben de Ethiopiërs heel wat technische kennis opgedaan. Bijvoorbeeld als onderdeel van de institutionele samenwerking met Mekelle University, op het vlak van problemen in de

voedselproductie. Of met Jimma University in gebieden zoals gezondheid en diergeneeskunde.

Maar het belangrijkste is waarschijnlijk de focus op water en het onderzoek naar de Gilgel Gibe Dam en het Tanameer. Als dat meer verzandt, zal niet alleen Ethiopië eronder lijden, maar ook Sudan, Egypte en vele andere volkeren stroomafwaarts. Dit is eigenlijk niet alleen academisch erg belangrijk onderzoek, maar ook strategisch.

Dus, ontwikkelingssamenwerking met het hoger onderwijs is een goede investering?

Julie Carpenter: Ja zeker! Voor een relatief klein bedrag krijg je een erg grote impact op lange termijn. En dat is een efficiënt gebruik van ontwikkelingsfondsen. Investeren in universitaire samenwerking is iets wat de Belgen uitzonderlijk goed doen.

'De langetermijnprogramma's hebben de universiteit echt getransformeerd.'

- Julie Carpenter -

Misschien beseft de Belgische overheid niet hoe uniek geplaatst ze is om dit te doen. Andere landen hebben gelijkaardige programma's, maar onder heel andere voorwaarden.

Alan Penny: Dit soort onderzoek is werkelijk vernieuwend. Het maakt een verschil voor de mensen op het terrein, door armoedereductie en de begeleiding om een beter leven te krijgen. Heel wat ontwikkelingshulp is zo, of wordt geacht zo te zijn, maar ik heb geen andere organisatie gekend die zo nauw betrokken is met mensen op het terrein als VLIR-UOS.

Over Julie Carpenter en Alan Penny

Julie Carpenter is directeur van Education for Change, een bedrijf uit het Verenigd Koninkrijk voor onderzoek en consulting over internationale ontwikkeling.

Alan Penny is consultant in de sociale sector. Hij werkte eerder voor het Departement voor Internationale Ontwikkeling (DFID) in het Verenigd Koninkrijk en voor de University of Winchester als professor in Onderwijs.

KOKEN OP ZONNE- OVENS: HOE MAAK JE SENEGALEZEN ER HAPPIG OP?

LAND

SENEGAL

PROGRAMMA

REISBEURZEN VOOR
VLAAMSE STUDENTEN

Janka Vanschoenwinkel, een Vlaamse studente Handelsingenieur aan de Universiteit Hasselt, trok voor haar masterproef naar Noord-Senegal met een reisbeurs van VLIR-UOS. Ze onderzocht er het gebruik van zonneovens als alternatief voor koken op hout en houtskool. De resultaten kregen weerklank in een internationaal wetenschappelijk tijdschrift en op verschillende internationale conferenties.

WAAROM GEBRUIKT DE LOKALE BEVOLKING DE ZONNEOVENS NIET?

Janka onderzocht wat er fout loopt met de zonneovens. Ze bevroeg 126 personen naar hun verwachtingen aan de hand van een Best-Worst Scaling. Zo ging ze na of de respondenten de positieve eigenschappen van de zonneoven belangrijker achten dan de potentiële nadelen.

De voordelen van de zonneoven zijn onder andere een betere gezondheid en meer tijd. Mogelijke nadelen zijn de hoge aankoopprijs, het feit dat je enkel buiten kunt koken en dat de zonneoven niet geschikt is voor bepaalde traditionele gerechten. Probleem is ook dat de zonneoven een beperkte capaciteit heeft. Even een maaltijd maken voor een familie van tien personen is dus geen optie.

KOKEN OP HOUT EN HOUTSKOOL KOST BOMEN, TIJD EN LEVENS

Heel wat Senegalese gezinnen gebruiken hout en houtskool om hun maaltijden te koken. Dat zorgt voor ontbossing. Hout sprokkelen vergt ook tijd,

Uit het onderzoek blijkt op de eerste plaats dat verschillende soorten gezinnen andere voorkeuren hebben. Factoren die een rol spelen zijn bijvoorbeeld de gezinsgrootte en de etniciteit. Dit betekent dat er eigenlijk verschillende types kookstoven nodig zijn.

Een verrassende bevinding is dat gezinnen hun gezondheid belangrijker vinden dan eender welke eigenschap van de kookstoof. Toch zijn gezondheidsvoordelen vaak niet de drijfveer voor het gebruik van de zonneoven, omdat gebruikers zich niet bewust zijn van de link tussen beide. Verder blijkt ook dat de eigenaars van zonneovens niet altijd weten hoe die te gebruiken.

waardoor vooral meisjes soms niet naar school kunnen gaan en vrouwen minder geld verdienen. Tenslotte worden vele mensen ziek van de rook tijdens het koken.

Gelukkig bestaan er alternatieven, zoals stoven om te koken op gas, elektriciteit of zonne-energie. In Senegal richtte de Belgische organisatie Natuur.koepel [Sol Suffit](#) op, een project om

zonneovens te verspreiden onder de lokale bevolking.

Het project botste echter op een aantal culturele, sociale en maatschappelijke barrières. De lokale bevolking bleek de zonneovens amper te gebruiken.

COMMUNICATIE, OPLEIDING EN BEGELEIDING ZIJN BELANGRIJK

Het onderzoek van Janka leert ons dat niet alleen socio-demografische aspecten een invloed hebben. Ook de communicatie over het product, de opleiding in het gebruik en de begeleiding zijn belangrijk.

Janka deelde de onderzoeksresultaten met de projectverantwoordelijken van Sol Suffit. Als resultaat werken zij nu veel nauwer samen met lokale vrouwengroepen. De vrouwen zijn immers de belangrijkste eindgebruikers van de zonneovens. Sol Suffit probeert ook om hun doelgroepen beter te definiëren.

Janka's onderzoek krijgt heel wat internationale weerklank. Energy Policy publiceerde er een artikel over (volume 67, april 2014, blz. 447-458). Ze mocht de

resultaten van haar studie voorstellen op de conferentie van de European Association of Agricultural Economists in Gent, op de Conference on Sustainable Development of Energy, Water and Environment Systems in Dubrovnik en op een symposium van een Nederlandse organisatie voor zonneovens.

Momenteel doctoreert Janka aan de Universiteit Hasselt. Ze doet er onderzoek naar landbouwspecifieke adaptatie aan een veranderend Europees klimaat

Meer info over Sol Suffit: www.solsuffit.be.

THOMAS MORE VERSTERKT DE LOGOPEDIEOPLEIDING: 'IN 2009 WAREN ER SLECHTS DRIE LOGOPEDISTEN ACTIEF IN SURINAME'

KLARE TAAAL IN SURI- NAME

Het Instituut voor Leraren in Paramaribo (Suriname) en de Vlaamse hogeschool Thomas More zijn een tweejarig project gestart om de enige opleiding Logopedie in Suriname te versterken. Daarnaast willen ze bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de logopedische gezondheidszorg in Suriname. We spraken met copromotor Kirsten Schraeyen van de opleiding Logopedie en Audiologie aan Thomas More.

De vierjarige bacheloropleiding Logopedie werd in 2007 in Suriname opgericht uit een maatschappelijke nood. Er waren slechts drie logopedisten actief in heel het land, ondanks de grote nood aan hulpverlening voor kinderen met spraak-, taal- en gehoorstoornissen.

Hoe is de samenwerking tot stand gekomen?

Kirsten Schraeyen: 'De samenwerking tussen de opleiding Logopedie in Suriname en de opleiding Logopedie en Audiologie van Thomas More in België is ontstaan in 2010. Ik bracht toen een bezoek aan Suriname in het kader van stages logopedie.'

LAND

SURINAME

VOORZIENE LOOPTIJD

2012-2014

PROGRAMMA

ZUIDINITIATIEVEN

Onze eerste gesprekken gingen vooral over hoe de opleiding Logopedie in Suriname mee kon instaan voor de begeleiding van onze studenten tijdens hun stage. Er ontstond toen een discussie over logopedie in Suriname en de uitdagingen waarmee men ter plaatse geconfronteerd werd, namelijk weinig middelen tegenover een grote nood aan wetenschappelijke kennis en expertise.

Dit was de aanleiding om een voorstel in te dienen voor een Zuidinitiatief bij VLIR-UOS. Samenwerking op lange termijn zou immers ook een meerwaarde betekenen voor de opleiding van Thomas More, aangezien we zo een betere begeleiding van de Vlaamse studenten ter plaatse zouden kunnen verzekeren.'

Is de nood aan logopedisten in Suriname dan zo groot?

Zeker. Er is een urgente nood aan gekwalificeerde logopedisten in onder andere revalidatiecentra, scholen en ziekenhuizen. Daarnaast ontbreekt er een aanbod van continue bijscholing voor afgestudeerde logopedisten. Tenslotte is er een gebrek aan een adequaat instrumentarium op het vlak van logopedische diagnostiek, aangepast aan de Surinaamse doelgroepen.

Met het project willen we tegemoet komen aan deze noden. Zo investeren we in een upgrade van het curriculum, de professionalisering van het werkveld en een betere samenwerking met de verschillende partners. Tot voor kort was er nauwelijks samenwerking tussen de opleiding Logopedie in Suriname en het werkveld dat zij dienen. Dankzij het project brengen we daar nu verandering in.

Het project doet ook spin-offs in andere landen ontstaan. Zo heeft WOB Zimbabwe ons gevraagd of we ook in Zimbabwe ondersteuning kunnen bieden voor de uitbouw van logopedie.

Stephanny Wijntuin, Surinaamse studente van de opleiding Logopedie, trok voor vier maanden naar België voor een logopedische verdieping aan Thomas More:

'We mochten een observatiestage doen bij één van de docenten. Het was prettig om te zien hoe een logopedist aan het werk is. We zijn ook naar een revalidatiecentrum geweest. Een heel boeiende ervaring, omdat ik nu meer vergelijkingen kan maken tussen de zorg in Suriname en België en ook conclusies kan trekken over hoe we zaken beter zouden kunnen aanpakken in Suriname.'

Het project '*Upgrading Speech Language Therapy (SLT) in Suriname through quality improvement of the educational SLT-curriculum and development of SLT-health care services*' geniet de steun van VLIR-UOS binnen het programma Zuidinitiatieven. Vanuit Suriname zijn heel wat partners betrokken, waaronder het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling, Unicef en WOB.

LAND

KENIA

PROGRAMMA

BEURZEN VOOR INTERNATIONALE MASTERPROGRAMMA'S (ICP)

Pauline Kibui aan het werk aan de Vrije Universiteit Brussel

DE NOBELPRIJS: 'DIE ZOU IK OOK MOETEN PROBEREN TE WINNEN'

*Wanneer we de Keniaanse Pauline Kibui voor het eerst ontmoeten in 2013 in Nairobi werkt ze als onderzoeksassistent aan het **Institute of Primate Research**, waar ze onderzoek doet naar reproductieve gezondheid.*

Pauline Kibui: 'Ziekten die leiden tot onvruchtbaarheid liggen me nauw aan het hart. Onvruchtbaarheid neemt toe, omwille van onze levensstijl, klimaat- en milieuverandering en zware metalen in de gewassen. Door onderzoek kunnen we vruchtbaarheidsproblemen oplossen.'

Pauline heeft een aanvraag ingediend voor de [Master of Science in Molecular Biology](#) aan de Vrije Universiteit Brussel, KU Leuven en de UAntwerpen. 'Ik geloof dat de master me in staat zal stellen om mijn samenleving echt te helpen.'

PAULINE KAN HAAR MASTER IN BELGIË NIET STARTEN OMWILLE VAN BUDGETONZEKERHEID

Een maand voordat we elkaar ontmoeten ontvangt Pauline het nieuws dat ze is geselecteerd voor een VLIR-UOS-beurs. Maar de ontgoocheling is groot wanneer ze twee weken later te horen krijgt dat VLIR-UOS de beurs niet kan garanderen, omwille van budgetonzekerheid. Plots valt haar droom in duigen.

Onderwijs is altijd ontzettend belangrijk geweest voor Pauline: 'Ik was de eerste in mijn dorp die naar de universiteit ging. Dat heeft anderen gemotiveerd. Daardoor zijn er ongeveer tien dorpsgenoten naar de universiteit gegaan.

Ik heb veel mentorschap gedaan in mijn dorp. Ik zie dat de jongeren vandaag naar school gaan en een beter leven hebben. Daarom wou ik mijn opleiding verderzetten, omdat ik iets kan bieden aan mijn gemeenschap.'

PAULINE STUDEERT DE MASTER MOLECULAIRE BIOLOGIE

In juni 2013 beslist de Belgische overheid om het volledige budget voor 2013 vrij te geven voor VLIR-UOS. Pauline mag dus eindelijk naar België, samen met andere geselecteerde bursalen. Begin 2014 ontmoeten we Pauline opnieuw. Ze studeert nu haar master moleculaire biologie.

Wat heb je tot nog toe geleerd in de master?

Pauline Kibui: 'Ik heb labotechnieken geleerd om ziekten op te sporen. Die opgedane kennis kan ik later in Kenia gebruiken om de reproductieve gezondheid te verbeteren, door diagnosekits te ontwikkelen voor de vroege opsporing van ziekten.

Ik waardeer erg de manier waarop in België aan onderzoek wordt gedaan; vooral de interactie met professoren die veel onderzoekservaring hebben en die bereid zijn om jonge onderzoekers te

begeleiden. Daar had ik altijd van gedroomd.'

Wat doet deze ervaring met je als persoon?

'Het heeft echt mijn manier van denken ver-

schapsontwikkeling.

Het is heel interessant om te weten dat België Nobelprijswinnaars heeft voortgebracht. Onderzoekers werken hard om dat te bereiken. Begin

'Met onderzoek kunnen we vruchtbaarheidsproblemen oplossen.'

anderd. Ik ben in contact gekomen met mensen met verschillende achtergronden. Dit daagt me uit om na te gaan wat ik allemaal kan doen om de levensomstandigheden te verbeteren van de mensen in mijn land. Ik ben opgegroeid in een samenleving waar de rol van vrouwen nooit werd erkend en waar meisjes op jonge leeftijd de school verlieten om te huwen. Door de internationale contacten leer ik nu verschillende vormen van gemeen-

februari bezocht ik met de opleiding verschillende onderzoeksinstellingen in België en ik stelde vast dat vrouwen het zeer goed doen in de academische en onderzoekssector. Dit motiveerde me en herinnerde me eraan dat 'the sky is the limit'. Ik zou ook de Nobelprijs moeten proberen te winnen.'

LAND

KENIA

VOORZIENE LOOPTIJD

2012-2013

PROGRAMMA

ZUIDINITIATIEVEN

VLAAMSE EN KENIAANSE BIO-INGENIEURS ZOEKEN BETERE LANDBOUW- GEWASSEN

Kleine teams van Keniaanse en Vlaamse bio-ingenieurs dompelden zich in december 2013 twee weken lang onder in Centraal-Kenia. Hun opdracht? Gegevens verzamelen over de bodem, vegetatie, landbouwgewassen, het klimaat en de sociale en economische activiteiten van de bevolking. De studenten gingen na welke landbouwgewassen het meest duurzaam en winstgevend zijn voor de kleine boeren.

21 Vlaamse en Keniaanse studenten kregen de kans om op het terrein onderzoek te doen. Ze leefden en werkten twee weken lang in groepjes van 4 à 5 studenten op het platteland, onder begeleiding van professoren van de KU Leuven en Kenyatta University.

Het verblijf is een onderdeel van de [Master Tropical Natural Resource Management](#) van de KU Leuven. Tijdens de opleiding verdiepen de studenten zich in de tropische land- en bosbouw, bodemkunde en ontwikkelingseconomie.

De KU Leuven werkt voor de veldcursus samen met Kenyatta University uit Nairobi. Beide universiteiten hebben een hechte en landlopende onderzoekssamenwerking, dankzij de steun van VLIR-UOS.

Student Douwe Wittebrood (links), samen met een Keniaanse student
Foto: Roel Merckx

foto: Frederike Weigelt

ADVIEZEN VOOR **ALTERNATIEVE LANDBOUWGEWASSEN**

Elk team moet een advies uitwerken over alternatieve landbouwgewassen. De onderzoekers baseren zich op de resultaten van de twee weken veldonderzoek.

Als student Benjamin Bukombe van Kenyatta University één aanbeveling zou moeten geven aan de Keniaanse boeren, dan zou hij kiezen voor de inzet van koeien: 'Op basis van de verzamelde data zien we dat vee, en in het bijzonder koeien, bij teelten zoals bananen, maïs enz. een dubbele rol vervullen. Ze verhogen enerzijds het inkomen dankzij de melkpro-

ductie en ze verbeteren daarnaast de oogst door de mest.'

Zullen de Keniaanse boeren de adviezen ook werkelijk kunnen toepassen?

Professor Roel Merckx (KU Leuven): 'Beschouw het eerder als richtinggevend. Vooraleer dit een echt advies wordt, is er nog eerst een validatieperiode nodig.'

'EEN ECHE EYE-OPENER'

Met beide voeten in de Keniaanse aarde staan maakt een grote indruk op zowel de studenten als de professoren. Een student getuigt: 'Eindelijk zien we eens in de praktijk wat de professoren ons al die jaren hebben verteld!'

Voor student Douwe Wittebrood (KU Leuven) is de veldcursus een echte eye-opener: 'Wat me het meest is bijgebleven is misschien wel het enorme verschil tussen hoe je landbouw in de tropen moet benaderen en hier

in België. Voor elke soort bodem en klimaat kan er een andere optimale benadering gevonden worden. Onze Europese benadering is dus zeker niet altijd de beste.'

Benjamin Bukombe: 'Ik kon zien hoe Keniaanse boeren omgaan met klimaatveranderlijkheid en productiesystemen in hun kleine boerderijen. Ik kreeg een algemeen beeld van hoe we onze boeren kunnen helpen om hun productie te verhogen.'

Het veldonderzoek in Kenia kreeg de steun van VLIR-UOS binnen het programma Zuidinitiatieven.

In 2014 zal VLIR-UOS de [landenstrategie](#) voor Kenia uitwerken en daarvoor consultatiemomenten organiseren in Vlaanderen en Kenia.

BELGEN EN
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING:

SOLIDAIR MAAR SCEPTISCH

De Belgen vinden het belangrijk om de levensstandaard in ontwikkelingslanden te verbeteren. Ze zijn er minder dan vroeger van overtuigd dat ontwikkelingssamenwerking hiervoor de aangewezen weg is. En ze zijn steeds minder bereid geld te geven voor goede doelen in het Zuiden.

Dat is in het kort wat de draagvlakenquête van het Onderzoekplatform PULSE ons leert.

VOORZIENE LOOPTIJD

2009-2013

PROGRAMMA

O*PLATFORMEN

EMPATHISCH MAAR KRITISCH

De empathie voor arme mensen uit het Zuiden is in vergelijking met vroegere enquêtes stabiel gebleven. Ruim 60% van de Belgen blijft het belangrijk vinden om de levensstandaard van mensen in ontwikkelingslanden te verbeteren. Minder dan 10% vindt dat niet belangrijk.

Maar de respondenten zijn kritisch over het instrumentarium en de haalbaarheid om iets aan die armoede te doen. Slechts 10% vindt dat het geld dat we uitgeven aan ontwikkelingssamenwerking goed besteed wordt, terwijl de grootste groep (56%) het als 'deels goed, deels slecht' bestempelt. Daarnaast vindt ongeveer één op drie Belgen het geld slecht besteed.

Het meeste bijval bij het gros van het publiek kennen noodhulp door internationale organisaties en concrete projecten door kleine gekende organisaties.

Moet het budget voor ontwikkelingssamenwerking omhoog? Amper 13% vindt van wel, terwijl dat tien jaar geleden nog de helft van de bevolking was. 34% wil het budget naar beneden zien gaan.

WETEN, GEVEN EN DOEN

De vaak kritische houding staat in contrast met de onwetendheid en het stereotype beeld dat mensen van ontwikkelingssamenwerking hebben. Berichtgeving of campagnes met een schrijnende boodschap of

een beschuldigende vinger blijken een averechts effect te hebben.

Slechts 26% van de Belgen heeft naar eigen zeggen het afgelopen jaar geld gegeven voor ontwikkelingssamenwerking. In 2010 was dat nog

40%. Anderzijds bleek uit de groeps gesprekken een hogere bereidheid tot geven van goederen, tot kopen van fairtrade producten en tot het betalen van een 'goede doelen'-supplement bij bijvoorbeeld sportactiviteiten.

RUIMTE VOOR NUANCE EN DIALOOG

Over ontwikkelingssamenwerking worden soms onrealistische verwachtingen opgehangen. Anderzijds zijn de actoren van ontwikkelingssamenwerking niet altijd helder in wat wel en niet gerealiseerd is, en wat wel en niet mogelijk is. Onderzoeker Ignace Pollet (KU Leuven): 'Organisaties doen er goed aan om niet alleen het publiek correct voor te lichten, maar ook gelegenheden te zoeken waar ruimte is voor dialoog, nuance en kritiek.'

Het rapport '[Barometer Draagvlak Ontwikkelingssamenwerking 2013](#)' is verschenen op de website van de Belgische ontwikkelingssamenwerking (www.dg-d.be).

Bovenstaande tekst is gebaseerd op een persbericht van de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp (DGD).

De O*platformen bestaan niet meer. Leve Acropolis

Na meer dan vier jaar komt er een einde aan de Onderzoeksplatformen voor Ontwikkelingssamenwerking, kortweg O*platformen. Met het programma financierde VLIR-UOS wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening op maat van de beleidsmakers van de Belgische ontwikkelings-

samenwerking.

Naast PULSE - Onderzoeksplatform Draagvlak Ontwikkelingssamenwerking (www.pulse-oplatform.com), beëindigden ook de twee andere platformen hun werking: KLIMOS - Onderzoeksplatform Klimaatsverandering en Ontwikkelingssamen-

werking (www.kuleuven.be/klimos) en Research Platform Aid Effectiveness (www.uantwerpen.be/aid-effectiveness).

Eind 2013 lanceerde VLIR-UOS de oproep voor ACROPOLIS, samen met de Franstalige zusterorganisatie ARES-CCD. ACROPOLIS financiert beleidsonder-

steunend onderzoek ter ondersteuning van de Belgische ontwikkelingsamenwerking. Nieuw is dat zowel Vlaamse als Franstalige universiteiten en hogescholen betrokken zijn. De drie thema's voor onderzoek zijn duurzame ontwikkeling, financiering van de ontwikkelingssamenwerking en hulpeffectiviteit in de context van fragiliteit.

PROGRAMMA

INTERNATIONALE CONGRESSEN

WIJ ZIJN 1 FAMILIE

Het symposium over larvencultuur voor vis en schaaldieren LARVI 2013 bracht wetenschappers uit de hele wereld naar Gent. Heel wat deelnemers volgden ooit een master of PhD aan de UGent, met een beurs van VLIR-UOS. We vroegen hen naar de impact van hun opleiding in België en de verdere samenwerking binnen een internationaal netwerk van onderzoekers.

Van Hoa Nguyen is professor aan de Can Tho University in Vietnam. Hij kwam voor de eerste keer naar België in 1989. Heeft de jarenlange samenwerking een verschil gemaakt voor Vietnam?

'Zonder twijfel. In de jaren '80 en de vroege jaren '90 moesten we artemia (of pekelkreeftjes die dienen als voeding voor bv. garnalenkweek) kopen in het buitenland. Dat was erg duur. Het vergde enkele jaren van gezamenlijk onderzoek om een systeem uit te werken voor de productie van artemia in de kuststreek van de Vietnamese Mekong Delta. In het

begin hadden de traditionele zoutboeren niets, maar na vijf tot zeven jaar besloegen ze 1200 hectaren in de hele regio en namen meer dan 500 families deel. We kunnen nu genoeg produceren voor de lokale aquacultuur in de Mekong Delta. Op die manier helpen we de arme bevolking om zich te ontwikkelen en hun levens te verbeteren. De zoutboeren in die regio die zijn overgeschakeld naar de integratie van artemia verdienen nu 3 tot 5 maal meer dan voorheen.'

Wat is je vooral bijgebleven van het verblijf in België?

De Braziliaanse professor

'Wat ik in België heb geleerd? Werk hard, wees eerlijk en behandel de mensen goed.'

Ronaldo Cavalli vat het samen in amper acht woorden: 'Werk hard, wees eerlijk, behandel de mensen goed. Dat is voor mij het belangrijkste van mijn verblijf in België, zelfs belangrijker dan het bier!'

Professor Daniel Adjei-Boateng uit Ghana volgde de Master in Aquacultuur in 2001 en later een PhD-opleiding. Hem blijft vooral de manier bij waarop kennis werd doorgegeven:

'Omdat je collega's hebt uit Vietnam, Ecuador of Indonesië met soms vergelijkbare leefomgevingen, kan je kennis delen. Zo kunnen we dus de technologie uit België overnemen en toepassen.'

'Wij zijn één familie,' merkt Montakan Tamtin op. Zij coördineert de Larvi

Group aan de Aquatic Animal Health Research Institute in Pitshnulok, Thailand. 'We zitten hier met ongeveer zeven nationaliteiten. Zo leren we van elkaar, creëren we vriendschapsbanden en krijgen we onderzoeksinput.'

De deelnemers zijn het erover eens: hun studie in België heeft een belangrijke impact gehad op hun professionele loopbaan. Daniel Adjei-Boateng: 'Ik kan stellen dat VLIR-UOS de basis heeft gelegd voor mijn professionele carrière.'

Het symposium **LARVI 2013** genoot de steun van VLIR-UOS binnen de Internationale Congressen. **De Master in Aquacultuur** aan de UGent maakt deel uit van het Internationale Masterprogramma (ICP).

📍	LAND
	IVOORKUST
🕒	VOORZIENE LOOPTIJD
	2009-2014
📄	PROGRAMMA
	TEAM

MANIOK VERBOUWEN IN 15 MINUTEN

Pascal Boeckx is professor aan de UGent en hoofd van het Isotope Bioscience Laboratory (ISOFYS). Als onderdeel van zijn TEAM-project lieten hij en copromotor Stefaan de Neve een video maken voor boeren over het verbouwen van maniok in Ivoorkust. De 15 minuten durende video is beschikbaar in het Engels, Frans en vijf lokale talen.

Waarover gaat de video?

Pascal Boeckx: 'Over de maniokteelt in Afrika. Miljoenen boeren verbouwen maniok om hun gezinnen te voeden. Maniok is goed bestand tegen droogte en kan op relatief arme bodems groeien. Als voedingsgewas is het rijk aan zetmeel, maar arm aan proteïnen.'

In de video leren de boeren om hun maniok-oogst te vergroten door op hetzelfde veld ook proteïnerijke gewassen te verbouwen. Dit zorgt enerzijds voor nutriëntentoevoer via stikstoffixatie en anderzijds dat de boeren minder moeten wieden. Het ultieme doel is dat hun inkomen verhoogt.'

Waarom een video?

'Omwille van pragmatische en praktische redenen. Door de burgeroorlog in Ivoorkust

verloren we bijna een jaar aan projectactiviteiten. Hierdoor konden we

toelegt op landbouwcommunicatie. De inhoud is ook het resultaat van

'Deze methode levert meer op, want de groenten verrijken de arme bodem en leveren de boeren een inkomen op.'

-Sess Bouaye Odile, boerin uit Ivoorkust-

de vulgarisatiefase niet uitvoeren zoals gepland. Daarom opteerden we om een video te maken voor de lokale boeren in het Engels, Frans en vijf lokale talen.'

Hoe is de video tot stand gekomen?

'Het is het resultaat van samenwerking met Agro-Insight en alle projectpartners. Agro-Insight is een bedrijf dat zich

jarenlang onderzoek naar bodemvruchtbaarheid in Sub Sahara Afrika.'

Welke tip zou u geven aan collega's die ook een video willen maken over hun onderzoek?

'Ga voor kwaliteit! Zoek een professional en vermijd self-made 'YouTube'-video's als je ernstig wil genomen worden.'

De video is te bekijken op www.accessagriculture.org onder de naam 'Growing cassava on poor soils'. De DVD wordt verdeeld in het voorjaar van 2014 onder lokale boeren, NGO's en overheidsorganisaties.

EEN VIDEO ZEGT MEER DAN DUIZEND FOTO'S

We vinden het belangrijk dat onderzoeksresultaten niet alleen in academische publicaties verschijnen, maar ook hun weg vinden naar potentiële eindgebruikers. Video is daar een handig medium voor. Steeds meer projecten investeren in onlinevideo's om de opgebouwde kennis te delen met een breed publiek. We schotelen u enkele voorbeelden voor.

PARASITAIRE WORMEN OPSPOREN

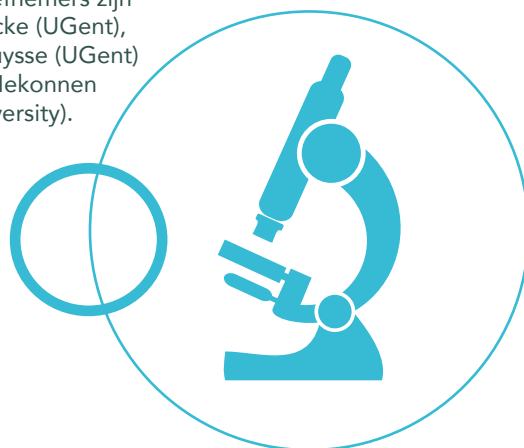
Verwaarloosde tropische ziekten onder de aandacht brengen en helpen behandelen. Dat is het doel van het project 'Infectious diseases', dat deel uitmaakt van de Institutionele Universitaire Samenwerking met Jimma University in Ethiopië.

De betrokkenen maakten een reeks praktische video's over hoe onder-

zoekers (i) parasitaire wormen kunnen opsporen in stoelgang, (ii) zich kunnen organiseren in zowel het laboratorium als het veld, en (iii) de efficiëntie van de toegediende geneesmiddelen kunnen opvolgen.

De video's staan op YouTube. De eerste video heet '[Operational Procedures for Soil-Transmitted](#)

[Helminths and Schistosomes](#)'. Initiatiefnemers zijn Bruno Levecké (UGent), Jozef Verduyck (UGent) en Zeleke Mekonnen (Jimma University).

DE BOER OP MET BANANEN

Rony Swennen (KU Leuven) nam samen met Bioversity International en Rwanda Agriculture Board het productiehuis Concrete Dreams onder de arm om elf video's te maken over bananen in Rwanda en DR Congo. De video's in vier talen (Engels, Frans, Swahili en Kinyarwanda) richten zich tot de lokale boeren en gaan over de vermarktning van bananen, de verbouwing en bereiding in voeding. Het project kreeg financiering van VLIR-UOS binnen het programma Zuidinitiatieven.

Naast de bananenvideo's heeft Concrete Dreams nog andere educatieve video's opgenomen voor het landbouwconsortium CIALCA. Bekijk de video's op www.musa.concretedreams.be.

Filmmaker Sophie Spillemaeckers van Concrete Dreams (foto rechts): 'De meeste personen die in de video's voorkomen hadden dat nog nooit eerder gedaan. Om hen op hun gemak te stellen startten we telkens met de bespreking van het scenario met de deelnemers. Sommigen onder hen wilden ook zelf eens proberen te filmen.'

UITDAGINGEN IN DR CONGO EN UGANDA

Reportagemaker Chris Michel werkte voor VLIR-UOS een reeks video's uit over samenwerkingsprojecten in DR Congo en Uganda. De video's gaan over onderzoek naar artisanale mijnbouw in Kivu, psychotherapie voor oorlogsgetroffen families in Uganda, geboortecontrolle in DR Congo en de zoektocht naar een oplossing voor de knikkebolziekte. Bekijk de video's op vimeo.com/vliruos.

VLIR-UOS liet in 2013 een video maken over de meerwaarde van samenwerking met het Zuiden. Bekijk de video op www.vliruos.be/overvliruos.

LAND

CUBA

VOORZIENE LOOPTIJD

2003-2014

PROGRAMMA

INSTITUTIONELE
UNIVERSITAIRE
SAMENWERKING

'SHARING MINDS' IN CUBA: DE IMPACT VAN TWAALF JAAR SAMEN- WERKING

De Vlaamse universiteiten bouwden samen met de Cubaanse partner Universidad Central "Marta Abreu" de Las Villas (UCLV) een indrukwekkende onderzoeksinfrastructuur uit. Niet alleen de 80 PhD's getuigen hiervan, maar ook de nieuwe samenwerkingsvormen die hieruit zijn ontstaan in Cuba. De VLIR-UOS-financiering houdt op, maar niet de samenwerking met Vlaanderen.

foto: Peter De Lannoye

WAT IS DE IMPACT VAN DE SAMENWERKING VOOR UCLV?

Andrés Castro Alegría, rector van UCLV: 'De belangrijkste impact ligt in de vernieuwing van het professorenkorps. Zo zijn er 80 PhD's opgeleid tijdens het programma. De samenwerking heeft ook 300 artikels opgeleverd in belangrijke wetenschappelijke tijdschriften. De artikels reiken oplossingen aan voor maatschappelijke uitdagingen op het vlak van bijvoorbeeld de landbouw. Daarnaast hebben we de basisinfrastructuur uitgebouwd om aan onderzoek te doen en de ICT-infrastructuur geoptimaliseerd.'

Ook het feit dat een honderdtal Vlaamse professoren onze universiteit heeft bezocht is een belangrijk gegeven. Naast de projectopvolging gaven ze lessen en namen ze deel aan conferenties. Deze uitwisseling heeft een positief effect gehad op de organisatiecultuur van de universiteit en op de manier waarop we aan wetenschap doen.'

HEEFT HET PROGRAMMA EEN VERSCHIL GEMAAKT VOOR CUBA?

Oswaldo Fernández Martínez is directeur van het Instituut van Plantenbiotechnologie. Als voormalig projectleider was hij nauw betrokken bij de samenwerking. De belangrijkste impact van het programma voor Cuba is volgens hem het menselijk kapitaal dat is gevormd: 'mensen met een open geest, die in staat zijn om samen te werken en met een visie op duurzaamheid.'

Daarnaast heeft het programma nieuwe vormen van interinstitutionele samenwerking doen ontstaan in Cuba. Oswaldo Fernández Martínez: 'Dit is een direct gevolg van de VLIR-UOS-filosofie 'sharing minds', waarbij mensen uit verschillende instellingen en disciplines samenwerken.' UCLV coördineert nu, na afloop van de IUS-samenwerking, het Netwerk ICT, dat met financiering van VLIR-UOS verschillende Cubaanse universiteiten verenigt.

Andrés Castro Alegría: 'Dankzij het Close the Gap-programma hebben we ook bijgedragen aan de informatisering van bibliotheken en ziekenhuizen.' Close the Gap gaf via VLIR-UOS in Cuba een nieuwe bestemming aan tweedehandscomputers.

ZAL DE SAMENWERKING MET VLAANDEREN BLIJVEN BESTAAN?

Oswaldo Fernández Martínez: 'Vast en zeker. Er lopen nog verschillende PhD-onderzoeksprojecten met de Vlaamse universiteiten. En de afgestudeerde onderzoekers zijn betrokken bij gezamenlijk onderzoek, wat leidt tot gezamenlijke publicaties.'

De Institutionele Universitaire Samenwerking met UCLV ging van start in 2003. Langs Vlaamse zijde waren de Vrije Universiteit Brussel, UGent, UAntwerpen en KU Leuven betrokken. De belangrijkste thema's waren ICT, Engelse communicatie en de versterking van opleiding en onderzoek in landbouw en biologie, farmacie, schone technologieën en informatica. Het programma werd officieel afgesloten in februari 2014.

EEN DECENNIUM MET ELKAAR IN ZEE

In 2013 zijn er verschillende nieuwe langdurige partnerschappen gestart met een voorziene looptijd van tien tot twaalf jaar, binnen de programma's Institutionele Universitaire Samenwerking en Netwerken voor Universitaire Samenwerking. Het gaat om samenwerking met universiteiten in Tanzania, Uganda, Vietnam, Ecuador en Cuba.

LAND

CUBA, ECUADOR, UGANDA, TANZANIA, VIETNAM

VOORZIENE LOOPTIJD

2013-2024

PROGRAMMA

INSTITUTIONELE UNIVERSITAIRE SAMENWERKING, NETWERKEN EN PLATFORMEN

DUURZAAM BEHEER VAN BODEM EN WATER IN TANZANIA

De samenwerking met het Nelson Mandela African Institution of Science and Technology (NM-AIST) in Tanzania beoogt een duurzaam beheer van bodem en water in het stroomgebied van de Panganirivier en de verbetering van de levensomstandigheden. Aan Vlaamse zijde zijn de KU Leuven, Vrije Universiteit Brussel en UAntwerpen betrokken.

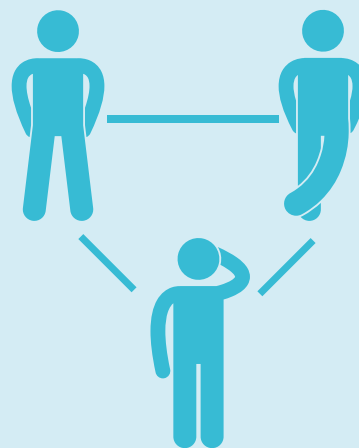
Vlaams coördinator van het programma Luc Brendonck (KU Leuven): 'We ontwikkelen methodes om tegemoet te komen aan de lokale noden. Dat is innovatief omdat er haast nog geen onderzoek is gedaan in de regio naar deze specifieke behoeften.'

Eén van de projecten omvat onderzoek naar bodembeheer en de selectie van bananen- en bonensoorten om de landbouwproductiviteit te verhogen. Daarnaast bekijken de onderzoekers hoe plantaardige voedingsstoffen uit afvalwater opnieuw gebruikt kunnen worden door waterzuivering.

[Lees hier meer over de samenwerking met NM-AIST](#)

<< Ter illustratie van de verbintenis naar duurzaamheid planten de betrokken partners boompjes aan de universiteit

NETWERKEN EN PLATFORMEN BRENGEN UNIVERSITEITEN SAMEN

In 2013 startte VLIR-UOS drie Netwerken voor Universitaire Samenwerking. Een Netwerk brengt gedurende twaalf jaar universiteiten in Vlaanderen en het partnerland samen om een antwoord te vinden op nationale uitdagingen op het vlak van onderzoek en onderwijs. De Netwerken zoomen telkens in op een specifiek thema. Dit is in Cuba ICT, in Ecuador biodiversiteit en in Vietnam Bioscience for Food.

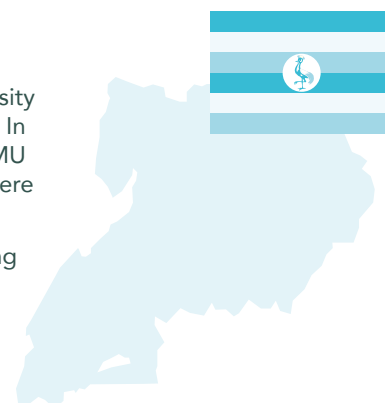
In Uganda gingen twee Vlaams-Ugandese onderzoeksplatformen van start, over de thema's 'Governance' en 'Insecurity'. Een Platform is een netwerk van onderzoekers, gericht op een afgebakend thema dat kadert binnen de landenstrategie. Het Platform bundelt individuele onderzoeksprojecten en verleent advies bij de implementatie.

GEMEENSCHAPPEN AAN HET ROER IN UGANDESE UNIVERSITEIT

De lokale gemeenschap in West-Uganda richtte de Mountains of the Moon University (MMU) op en is sindsdien bestuurder. De universiteit werkt voor de gemeenschap. In samenwerking met de UGent, KU Leuven en de Vrije Universiteit Brussel werkt MMU aan capaciteitsopbouw voor gemeenschapstraining en onderzoek. Doel is een betere opbrengst van de landbouw, veeteelt en aquacultuur.

Het programma betreft de gemeenschap, door actie-onderzoek en de verspreiding van onderzoeksresultaten via centra voor dienstverlening. Daarnaast gaat er aandacht naar de institutionele versterking van MMU op het vlak van ICT, bibliotheken, labo's, personeelsbeheer en administratie.

[Lees hier meer over de samenwerking met Mountains of the Moon University](#)

GRE@T: ONDERNEMERSCHAP IN TANZANIA

De samenwerking tussen Mzumbe University in Tanzania en de UGent, Vrije Universiteit Brussel, UAntwerpen en UHasselt kreeg de naam GRE@T, wat staat voor 'Governance and entrepreneurship through Research, Education, Access and Technology'. Het programma zet in op onderzoek naar goed bestuur en ondernemerschap, door onder meer e-learning.

Tijdens de officiële lancering van het programma hadden de deelnemers een ontmoeting met de leden van een vrouwencoöperatieve voor de behandeling van voedsel, dat de steun geniet van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking via UN Women. GRE@T biedt ondersteuning op het vlak van ondernemerschap aan dit soort van coöperatieven.

[Lees hier meer over de samenwerking met Mzumbe University](#)

BETERE ECOSYSTEMEN EN RURALE GEZONDHEID IN VIETNAM

Hue University (HU) wil samen met de vijf Vlaamse universiteiten bijdragen tot de regionale en nationale ontwikkeling van Vietnam. Het programma zet voornamelijk in op onderzoek naar aquacultuur, veeteelt en gewassenteelt, kust- en lagune-ecosystemen en rurale gezondheid. De onderwerpen zijn gekozen omdat ze cruciaal zijn voor de universiteit, de regio en het land. Daarnaast is er steun aan het institutionele beheer en de dienstverlening van de universiteit, onder andere via ICT.

[Lees hier meer over de samenwerking met Hue University](#)

<< De lengte van de wortels van waterplanten dient als indicator voor de waterkwaliteit in het Tam Giang-meer

DUURZAME ONTWIKKELING IN OOST-CUBA

De samenwerking met de Universidad de Oriente in Santa Clara zet in op onderzoek, innovatie, onderwijs en de toepassing van de onderzoeksresultaten in Oost-Cuba. De partners willen komen tot een betere academische werking en duurzame ontwikkeling in de regio.

De geselecteerde thema's zijn in lijn met de beleidsprioriteiten van Cuba en de landenstrategie van VLIR-UOS, namelijk voedselzekerheid, landbouwontwikkeling, leefmilieu en klimaatverandering, gezondheid en onderwijsondersteuning, nieuwe energiebronnen en de verbetering van wetenschap en technologie. Daarnaast wil het programma de ICT-infrastructuur van de universiteit verbeteren, net als de toepassing van Engels en de wetenschappelijke opleidingen.

[Lees hier meer over de samenwerking met de Universidad de Oriente](#)

AAN DE FINISH

Een aantal langdurige programma's voor Institutionele Universitaire Samenwerking in Ethiopië, Zuid-Afrika en Cuba (zie vorig artikel) werden in 2013–begin 2014 beëindigd. De betrokkenen staan klaar om nieuwe uitdagingen aan te gaan.

SPECTACULAIRE VERGROENING EN TOENAME VAN DE LANDBOUWPRODUCTIE IN ETHIOPIË

In september 2013 kwam er een officieel einde aan de institutionele samenwerking met Mekelle University en de Vlaamse universiteiten. De betrokken onderzoekers deelden de opgedane kennis tijdens het internationale congres Livelihoud 2013.

De samenwerking begon in 2002. Het doel was in de eerste plaats om de leefomstandigheden van de boeren te verbeteren door slimmer om te gaan met water en bodem. Ook de uitbouw van bibliotheken en het internet was essentieel.

Seppe Deckers (KU Leuven) coördineerde langs Vlaamse zijde de samenwerking met Mekelle University. Hij ziet een duidelijke impact van de samenwerking in de regio rond Mekelle: 'Er is een spectaculaire vergroening van de streek en de landbouwproductie is sterk toegenomen. Het verschil met andere streken is duidelijk zichtbaar'.

'WE HEBBEN IETS UITZONDERLIJKS GECREËRD' IN ZUID-AFRIKA

Tijdens de apartheid in Zuid-Afrika kreeg de University of the Western Cape (UWC) het etiket van 'gekleurde school'. De universiteit ontving niet langer fondsen van de overheid. In 1994, op het einde van de apartheid, was UWC zo goed als bankroet.

UWC, de UAntwerpen, UGent, KU Leuven en de Vrije Universiteit Brussel beëindigden een tienjarige samenwerking onder de naam 'The Dynamics of Building a Better Society'.

Vandaag staat UWC in de top tien van Afrikaanse universiteiten. Rector Brian O'Connell van UWC: 'Dit alles komt door de bevestiging die we kregen van de mensen uit België: 'Wij geloven in jullie en we zullen jullie helpen'. We

hebben die hulp aangenomen en we hebben samen iets uitzonderlijks gecreëerd.'

Tijdens de samenwerking zijn onder andere vijf centres of excellence opgericht aan UWC. Rector Brian O'Connell: 'Dat over sport en ontwikkeling is uniek in Zuid-Afrika.'

[Bekijk de video en lees het boek over tien jaar samenwerking op www.vliruos.be/uwc.](http://www.vliruos.be/uwc)

BUDGET VLIR-UOS 2013

Hieronder vindt u een samenvatting van de begroting van VLIR-UOS voor 2013. Op de exacte besteding hebben we pas in het najaar van 2014 zicht, aangezien we de afrekeningen van de projecten pas dan ontvangen.

ZUIDPROGRAMMA'S	15.160.000	43,69%
Institutionele samenwerking en landenwerking (IUS-programma's, thematische netwerken, onderzoeksplatformen en andere nationale/internationale crosscuttingprojecten)	10.010.000	28,85%
Projecten met duur van 1 tot 5 jaar (TEAM, Research Initiatives Programme, Zuidinitiatieven)	5.150.000	14,84%
ONDERZOEKSPROGRAMMA'S IN VLAANDEREN	619.236	1,78%
Beleidsrelevant onderzoek: O*platformen	384.833	1,11%
Internationale Congressen (INCO)	234.403	0,68%
OPLEIDINGEN IN VLAANDEREN VOOR STUDENTEN UIT ONTWIKKELINGSLANDEN	2.692.532	7,76%
Internationale Cursussen (ICP)	2.355.032	6,79%
Internationale Trainingsprogramma's (ITP)	262.500	0,76%
Korte Opleidingsinitiatieven (KOI)	75.000	0,22%
BEURZEN VOOR STUDENTEN UIT ONTWIKKELINGSLANDEN VOOR OPLEIDINGEN IN VLAANDEREN	8.726.000	25,15%
ICP PhD-beurzen voor onderzoekers uit het Zuiden	969.335	2,79%
ICP-beurzen	5.604.548	16,15%
ITP-beurzen	470.260	1,36%
KOI-beurzen	189.000	0,54%
SRS-beurzen (short research stay)	544.000	1,57%
Coördinatiekosten, onvoorziene kosten en ICP Get Together Day	948.857	2,73%
BEURZEN VOOR VLAAMSE STUDENTEN	1.713.626	4,94%
Studiereisbeurzen naar ontwikkelingslanden (REI)	500.000	1,44%
Vlaamse Doctoraatsbeurzen (VLADOC)	1.213.626	3,50%
STRUCTUURKOSTEN	5.785.606	16,99%
CO2-compensatie	35.000	0,10%
Opleidingskosten studenten uit ontwikkelingslanden	3.000.000	8,65%
VLIR-UOS-secretariaat en Medefinanciering UOS	2.750.606	7,93%
TOTAAL	34.697.000	100%

vliruos
IMAGINE BETTER. CHANGING LIVES

foto: Hans Van de Water

WAT JE ALTIJD AL HAD WILLEN WETEN OVER VLIR-UOS

SPENDEERT VLIR-UOS HET MEESTE AAN PROJECTEN OF AAN BEURZEN?

Van alle middelen die VLIR-UOS in 2013 heeft begroot voor projecten en beurzen gaat 48% naar beurzen* en 52% naar projecten.

De beurzen dienen om personen uit het Zuiden of uit Vlaanderen een opleiding te laten volgen. Het gaat om stages, onderzoeksverblijven, kortlopende trainings, Masteropleidingen en PhD's.

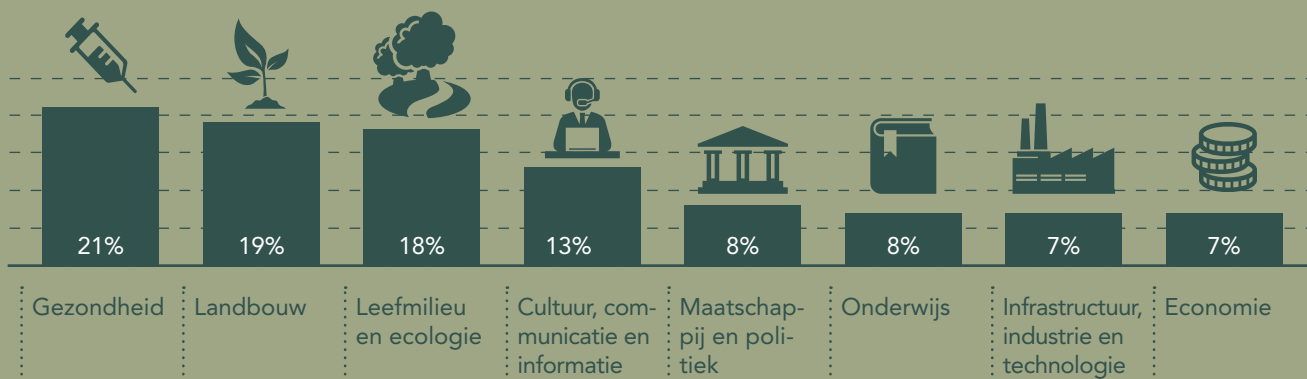
Projecten brengen mensen samen voor onderzoek, onderwijs of maatschappelijke dienstverlening. De belangrijkste projectkosten zijn:

- **reiskosten** (zowel internationaal als lokaal)
- **infrastructuur** zoals labomateriaal, ICT...
- **werkingskosten** bv. voor het verzamelen van data, de organisatie van workshops, communicatie...
- **beurzen voor trainings**, MSc en PhD (al hebben we deze beurskost in bovenstaande %-vergelijking bij beurzen gezet en niet bij projecten)
- De **Vlaamse professoren** krijgen geen vergoeding voor hun tijdsinzet. **Projectondersteuning in het Zuiden**, voor veldwerk en ondersteunend personeel, en reis- en verblijfskosten van Vlaamse professoren betalen we wel.

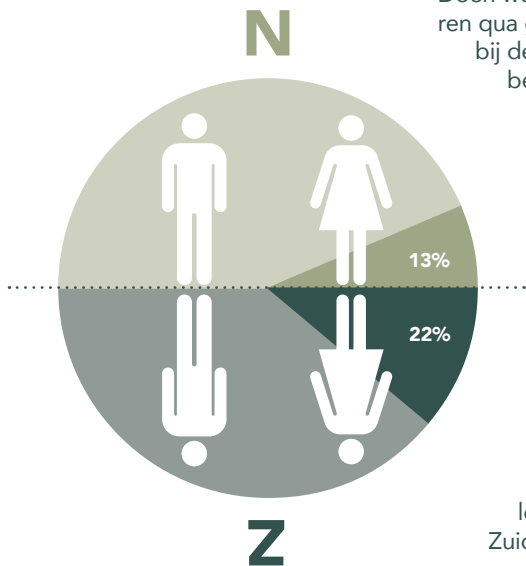
(* We hebben hier ook de beurzen meegeteld die zijn opgenomen in de projecten en programma's.)

WELKE THEMA'S KOMEN HET MEEST AAN BOD IN VLIR-UOS-PROJECTEN?

Bij de projecten die in 2013 liepen of startten zien we dat bijna 3 op 5 gaan over gezondheid, landbouw of leefmilieu.

WAAR ZIJN ER MEER VROUWELIJKE PROMOTOREN: IN VLAANDEREN OF HET ZUIDEN?

Doen we het in Vlaanderen qua genderevenwicht bij de professoren beter dan in het Zuiden? Neen. Wat blijkt? Van alle Vlaamse promotoren en projectleiders van projecten die in 2013 lopen of starten is amper 13% vrouw. Van de promotoren en projectleiders uit het Zuiden is dit 22%.

Is dit alarmerend? Nee en ja. Nee, omdat volgens

cijfers van de VLIR ook maar 13% van de gewoon hoogleraren vrouw zijn. Dus ons cijfer stemt volledig overeen met het algemeen gemiddelde in Vlaanderen. Maar ja, dat is alarmerend, omdat dat cijfer bijzonder laag is.

Waarom worden er zo weinig Vlaamse vrouwen hoogleraar? We stelden de vraag aan genderexperte Nathalie Holvoet van het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en Beheer van de UAntwerpen:

'Als vrouwen kinderen krijgen dalen alle percentages van participatie aan de universiteit. Specifiek

voor VLIR-UOS-projecten vereist het promotorschap ook missies naar het buitenland. Vooral voor vrouwen is dat nog altijd een struikelblok, want niet zo makkelijk in te passen in een gezinsleven. Jammer genoeg geldt dat nog steeds meer voor vrouwen dan voor mannen.'

Lees meer over gender in het Vlaams hoger onderwijs op de website van de VLIR.

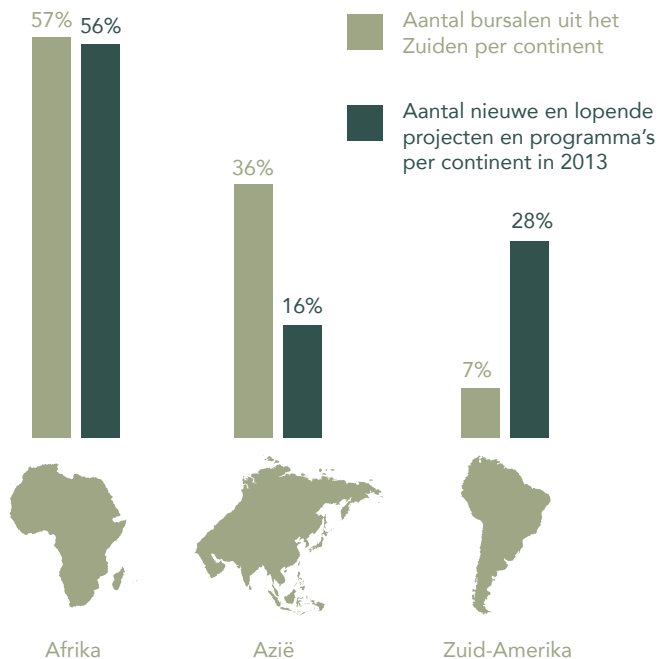
DAT AFRIKA OP 1 STAAT WETEN WE, MAAR WELK CONTINENT KOMT OP DE TWEDE PLAATS?

Meer dan de helft van alle bursalen* uit het Zuiden komt uit Afrika. Ook bij de projecten is er in meer dan de helft van de gevallen samenwerking met een Afrikaanse partner.

Welk continent is nummer twee? Voor de beurzen is dat Azië. Ongeveer 1/3e van alle bursalen komt uit Azië. Voor de projecten komt Latijns-Amerika op de tweede plaats, met 28%, ten opzichte van 16% voor Azië.

Uit welke landen komen de meeste bursalen? In de top vijf zitten in dalende volgorde Ethiopië, Bangladesh, Kenia, de Filipijnen en Uganda. Samen zijn ze goed voor de helft van alle beurzen.

De vijf landen waar de meeste projecten in 2013 plaatsvonden zijn in dalende volgorde Vietnam, DR Congo, Cuba, Uganda en Ecuador. Als we gaan kijken naar het budget per land, dan ziet de top vijf er ietwat anders uit. DR Congo staat op 1, gevolgd door Ethiopië, Cuba, Ecuador en Zuid-Afrika.

PARTNERSCHAPPEN TUSSEN UNIVERSITEITEN EN HOGESCHOLEN, IN VLAANDEREN EN HET ZUIDEN, DIE INNOVATIEVE ANTWOORDEN ZOEKEN OP GLOBALE EN LOKALE UITDAGINGEN

OVER VLIR-UOS

VLIR-UOS financiert samenwerkingsprojecten tussen professoren, onderzoekers en docenten. Daarnaast geeft VLIR-UOS beurzen aan studenten en professionals in Vlaanderen en het Zuiden. Ten slotte werkt VLIR-UOS mee aan de versterking van het hoger onderwijs in het Zuiden en de internationalisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

VLIR-UOS is onderdeel van de Vlaamse Interuniversitaire Raad en ontvangt financiering van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking. Meer info: www.vliruos.be

OVER HET JAARVERSLAG 2013

Bij de samenstelling van het jaarverslag trachten we tot een evenwicht te komen tussen de verschillende instellingen voor hoger onderwijs en de partnerlanden. Hebt u een interessante case die volgens u een plaats verdient in het jaarverslag 2014? Hebt u feedback over het jaarverslag? Laat het ons weten per e-mail aan hans.vandewater@vliruos.be.

Coördinatie en eindredactie: Hans Van de Water

Vormgeving: Shortcut

Druk: Geers Offset

Foto voorpagina: Seppe Deckers

Verantwoordelijke uitgever:

Kristien Verbrugghen, VLIR-UOS,
Bolwerksquare 1a, 1050 Brussel

De digitale versie en Engelse vertaling zijn beschikbaar op www.vliruos.be

D/2014/10.960/1

